

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet om

Udvikling og fremme af brint og grønne brændstoffer
(Power-to-X strategi)

15. marts 2022

Regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet er enige om en aftale, der bidrager til udbredelse af produktion og anvendelse af Power-to-X i Danmark.

Vejen mod et grønt samfund skal bl.a. ske gennem direkte elektrificering og indirekte elektrificering via PtX. PtX kan bidrage til et integreret og fleksibelt energisystem, hvor PtX integreres i energisystemet på en måde, der understøtter og supplerer eksisterende forsyningssektorer, såsom el, gas og fjernvarme. PtX-teknologi gør det muligt at producere brændstoffer og kemikalier, der kan erstatte fossile produkter i en række svært omstillelige sektorer, som bl.a. søfart, luftfart, landbruget, dele af industrien og dele af den tunge vejtransport. Uden omstillingen af disse sektorer vurderes Danmark ikke at kunne nå det langsigtede mål om klimaneutralitet senest i 2050. PtX-processer genererer desuden store mængder overskudsvarme, som potentielt kan udnyttes i fjernvarmesektoren. PtX-produkter kan både bidrage til CO₂-reduktioner, når de erstatter anvendelsen af fossile produkter, og give Danmark nye grønne erhvervs- og eksportmuligheder. Eftersom PtX er en ny teknologi, vil regeringen og aftalekredsen følge udviklingen nøje.

Mål om 4-6 GW elektrolysekapacitet i 2030

Partierne er enige om, at Danmark skal sigte efter at bygge 4-6 GW elektrolysekapacitet i 2030. I relation til denne målsætning lægger partierne vægt på, at brint skal dokumenteres som vedvarende ved at være produceret med strøm fra vedvarende energikilder og efterleve EU-regler på området. Partierne er enige i, at tydelige og fælles europæiske regler er nødvendig for et velfungerende marked for PtX i Danmark og EU, hvilket forventes at være til fordel for danske PtX-aktører. Partierne noterer sig i den forbindelse, at EU-Kommissionen i løbet af 2022 vil præsentere et forslag om et certificeringssystem for CO₂-optag. Regeringen og aftalepartierne vil følge udviklingen med certificeringssystemet nøje.

Udbygningen med PtX skal så vidt muligt ske på markedsvilkår og under hensynstagen til danskernes forsyningssikkerhed, og skal desuden understøtte realiseringen af Danmarks eksport- og erhvervspotentiale på PtX-området. Målsætningen kan også bidrage til at sænke Danmarks globale klimaaftryk og opnåelsen af nationale og internationale klimamålsætninger.

Regeringen og aftalepartierne er enige om, at fokus i den danske indsats på området skal være at fremme grøn brint og grønne PtX-produkter. Regeringen og aftalepartierne anerkender desuden, at realiseringen af et mål om 4-6 GW elektrolysekapacitet vil øge behovet for grøn strøm, hvorfor behovet for yderligere VE-udbygning genbesøges ifm. det kommende Energi- og Forsyningsudspil i 2022. Regeringen vil i den forbindelse fremlægge en plan for udbygning af vedvarende energi, som sikrer, at Danmark i 2030 er nettoeksportør af grøn energi. Partierne noterer sig desuden, at det med *Aftale om finansloven for 2022* blev besluttet, at regeringen ifm. det kommende Energi- og Forsyningsudspil fremlægger et redskabskatalog, der kan styrke udbygningen af sol og vind på land.

Udmøntning af 1,25 mia. kr. til et Power-to-X udbud

Det er med *Klimaafspraken om energi og industri mv. 2020* aftalt at etablere en tilskudsordning til PtX-anlæg i form af et statsligt udbud, finansieret af provenuet fra salg af danske VE-andele til Nederlandene (NL), på min. 750 mio. kr. PtX-udbuddet indgår som initiativ i regeringens PtX-strategi. Partierne noterer sig, at finansiering til PtX-udbuddet i december 2021 blev hævet til 1,25 mia. kr. ved salg af yderligere VE-andele til NL.

Formålet med PtX-udbuddet er at understøtte industrialisering og opskalering af PtX-produktion i Danmark og derigennem reducere omkostningerne i forbindelse med grøn brintproduktion. Det skal fremme Danmarks erhvervs- og eksportpotentialer inden for PtX-området. Når PtX-produkter anvendes til erstatning af fossile brændstoffer, kan PtX på flere forskellige måder bidrage til at sænke CO₂-

udledningerne både i Danmark og i resten af verden. PtX-udbuddet forventes desuden at fremme kommercialisering og opskalering af PtX-teknologier, som kan understøtte den grønne omstilling nationalt og internationalt. Når støtten tilgår produktionen af grøn brint, vil det samtidigt sikre, at alle PtX-producenter, herunder som en del af konsortier eller værdikædeprojekter, principielt kan deltage i udbuddet, idet alle PtX-teknologier indebærer, at der som led i processen produceres grøn brint ved elektrolyse. Da brintproduktionsomkostninger udgør et væsentligt element af PtX-omkostningerne, kan det forventes, at udbuddet vil have en positiv effekt på tværs af hele PtX-værdikæden, herunder på VE- og fjernvarmeproducenter samt på forskellige slutforbrugere. Udbuddet skal understøtte den grønne omstilling bredt set, herunder skal den producerede brint potentielt kunne anvendes til produktion af andre PtX-produkter som fx ammoniak, metanol og e-kerosen mv.

Partierne er enige om, at den konkrete udmøntning af støtteudbuddet skal indeholde:

- Markedsbaseret udbud, hvor der sigtes efter billigst og størst brintproduktion for budgettet.
- Vindere af udbuddet findes ved at vælge de laveste bud på pristillæg, indtil budgettet er tømt.
- Tilskuddet ydes som driftsstøtte og betales pr. produceret mængde grøn brint.
- Kun brintproduktion, der er produceret fra vedvarende energikilder og lever op til EU's krav til dokumentation for grønne PtX-brændstoffer, er støtteberettiget.
- Støttemodellen baseres på et fast pristillæg.
- Støtten ydes i en 10-årig periode og alle midlerne (1,25 mia. kr.) udmøntes i en enkelt udbudsrunde, såfremt tilstrækkeligt attraktive bud modtages, jf. nedenstående.
- Der indføres en sikkerhedsmekanisme mhp. at sikre, at udbuddet ikke resulterer i meget beskeden brintproduktion og -kapacitet pga. høje budpriser. Ud over et *generelt budloft*, der skal skabe sikkerhed mod meget høje budpriser, vil der blive fastsat et lavere, *budgetstyrende budloft*, som er forudsætningen for, at hele budgettet kan afsættes, såfremt tilstrækkeligt attraktive bud modtages. Alternativt afholdes to budrunder. Budlofterne vil blive fastlagt af Energistyrelsen.

Der vil i forbindelse med udbuddet blive afholdt en markedsdialog. Udmøntningen af udbudsordningen forudsætter forudgående statsstøttegodkendelse af ordningen fra EU-Kommissionen. På baggrund af tidligere erfaringer med tilrettelæggelsen af udbud og statsstøttegodkendelsesprocessen i EU, forventes udbuddet tidligt afholdt i 2023. Energistyrelsen vil arbejde for, at udbuddet igangsættes snarest muligt.

Aftaleparterne noterer sig endvidere, at regeringen, som et supplement til PtX-udbuddet, er i dialog med EU-Kommission om at udmønte i alt 344 mio. kr. fra REACT-EU-initiativet under EU's genopretningspakke og Fonden for Retfærdig Omstilling til etablering af en ny investeringsstøtteordning for opskalering af innovative grønne teknologier. Investeringsstøtteordningen vil have fokus på især PtX og brint, herunder produktions- og demonstrationsprojekter, som kan accelerere modningen og skalering af fremtidens grønne nøgleteknologier, som er vigtige for bl.a. at kunne lave storskala PtX-produktion i Danmark. Investeringsstøtteordningen vil samtidig bidrage til at styrke grundlaget for udvikling af de lokale erhvervsfyrtårne, som fokuserer på fremtidens grønne teknologier, herunder erhvervsfyrtårnet inden for PtX og sektorkobling i Sydjylland.

Aftaleparterne er enige om, at en robust og effektiv udvikling af PtX i Danmark kræver at sammentænke både produktion og anvendelse af PtX-produkter. EU-Kommissionens forslag i *Fit-for-55*-pakken forventes at sikre en betydelig efterspørgsel efter PtX-brændstoffer både i Danmark og i udlandet.

Partierne noterer sig desuden, at regeringen vil præsentere et udspil til en grøn omstilling af flytrafikken i 2022 samt præsentere yderligere udspil og strategier i 2022 og 2023 for de sektorer, hvor PtX potentielt kan spille en væsentlig rolle, som bl.a. skibsfart og dele af den tunge vejtransport.

Direkte linjer, geografisk differentierede forbrugstariffer og lokal kollektiv tarifiering

Den grønne omstilling ændrer i vidt omfang måden, hvorpå vi producerer og forbruger el, hvilket kan udfordre den kollektive elforsyning. Der er således behov for at understøtte en smartere og mere effektiv anvendelse af det kollektive elnet for at sikre en omkostningseffektiv grøn omstilling for forbrugere og samfundsøkonomien.

Partierne ønsker at fremme en omkostningseffektiv grøn omstilling ved blandt andet at sikre en hensigtsmæssig placering af elproduktion og elforbrug i det danske energisystem. Det gælder både store elforbrugere som fx PtX-anlæg og mindre lokale sammenslutninger af netbrugere. Partierne er enige om, at muliggørelse af direkte linjer og geografisk differentierede forbrugstariffer for store elforbrugere samt forbedrede rammer for lokal kollektiv tarifiering er tiltag, der kan fremme samplacering af elproduktion og elforbrug og styrke den grønne omstilling. Tiltagene har til hensigt at sikre en bedre udnyttelse af elnettet og reducere behovet for investeringer i elnettet til fordel for forbrugere og virksomheder.

Direkte linjer

Direkte linjer er en elektricitetsforbindelse, der kobler aktørers produktion og forbrug direkte. Muliggørelse af direkte linjer giver bedre rammebetingelser for grønne teknologier som fx PtX-anlæg. Formålet med direkte linjer er at sikre en øget grad af samplacering af forbrug og produktion. Dette skal fremme en mere omkostningseffektiv brug af elnettet med mulighed for sparede netinvesteringer, som kan gavne danske forbrugere og virksomheder.

Partierne er enige om at muliggøre etablering af kommercielt ejede direkte linjer for elforbrugere og -producenter på 10 kV spændingsniveau og opefter. Etablering og drift skal ske inden for gældende plan-, miljø- og tekniske krav for etablering af elnet.

Partierne er enige om, at tilladelsen af direkte linjer skal være en undtagelse til hovedreglen om, at transport og distribution af elektricitet sker via det kollektive net.

Derfor er partierne enige om at fastsætte objektive og ikke-forskelsbehandlende ansøgningskriterier for tilladelse til etablering af direkte linjer, der understøtter samfundsmæssige hensyn, fx ved at reducere behovet for udbygning af det kollektive elnet. Disse hensyn skal gøre sig gældende for direkte linjer på land og til havs. Partierne noterer sig, at kriterierne, der skal sikre, at direkte linjer understøtter samfundsmæssige hensyn, fx kan være afstande, belastning og aflastning af det kollektive elnet, netplanlægning, samt om produktions- eller forbrugsanlæggene er nye. De konkrete kriterier for etablering af direkte linjer fastsættes i forbindelse med lovarbejdet.

Aktørerne ansøger om etablering af direkte linjer hos Energistyrelsen, og der betales et gebyr til Energistyrelsen for behandling af ansøgningen. For mindre projekter på 10 kV med maksimalt to aktører sker ansøgning om etablering af en direkte linje ved en standardiseret ansøgning. For projekter på 10 kV med mere end to aktører samt alle projekter på højere spændingsniveau end 10 kV-nettet sker tilladelse efter individuel ansøgning.

Partierne er enige om, at aktørerne vil skulle afholde omkostningerne i forbindelse med etableringen, driften og vedligeholdelsen af direkte linjer. Etablering af direkte linjer undtager ikke aktørerne for betaling af moms og afgifter, herunder elafgift.

Geografisk differentierede forbrugstariffer

Geografisk differentierede forbrugstariffer kan ligesom direkte linjer give bedre rammebetingelser for grønne teknologier som fx PtX-anlæg. Samtidig kan geografisk differentierede forbrugstariffer tilskynde til en mere hensigtsmæssig udnyttelse af det kollektive elnet og dermed en mere effektiv indpasning af mere elforbrug.

Partierne vil give Energinet og netvirksomheder mulighed for at differentiere forbrugstariffer geografisk for store elforbrugere tilsluttet elnettet på 10 kV spændingsniveau og opefter. Partierne ønsker at fremhæve, at denne grænse sættes ud fra et politisk ønske om at tilskynde nyt stort elforbrug til at placere sig hensigtsmæssigt i elnettet, og for at geografisk differentiering ikke medfører tarifstigninger for husholdninger og mindre erhverv. Tarifmetoderne udarbejdes af Energinet og netvirksomhederne og godkendes af Forsyningstilsynet. Det er et politisk ønske, at geografisk differentiering af forbrugstariffer også tager hensyn til eksisterende store elforbrugere.

Partierne noterer sig, at mulighed for geografisk differentierede forbrugstariffer for store elforbrugere har til formål at give økonomisk incitament til at placere sig hensigtsmæssigt i nettet, idet de kan opnå en lavere tarifbetaling i områder med tilstrækkelig netkapacitet eller tæt på produktion. Omvendt kan de få højere tariffer i områder, hvor nettet er belastet eller længere fra produktion.

Muligheden for geografisk differentiering forventes at fremme mere omkostningsægte forbrugstariffer og dermed en mere omkostningseffektiv brug af nettet med mulighed for sparede netinvesteringer og dermed også en mere omkostningseffektiv elektrificering.

Åben dør-ordningen for VE-anlæg på havet

Partierne noterer sig, at der i aftalekredsen bag Aftale om justering af åben dør-ordningen for VE-anlæg på havet af 2. juni 2021 skal tages stilling til, om det måtte være relevant inden for rammerne af åben dør-ordningens formål om at fremme små og kystnære projekter, at introducere en undtagelse fra ordningens afstands begrænsning på 15 km for projekter, der måtte involvere PtX-anlæg eller andet elforbrug med direkte tilkobling til store havvindmølleprojekter. Regeringen vil derfor undersøge mulighederne og konsekvenserne forbundet med en eventuel undtagelse. Analysen færdiggøres hurtigst muligt og forventes præsenteret i første halvår 2023. Partierne noterer sig, at der ikke er noget ved åben dør-ordningen, der generelt er til hinder for, at VE-anlæg etableret via åben dør-ordningen inden for afstands begrænsningen kobles til PtX-anlæg.

Lokal kollektiv tarifering

Sammenslutninger af netbrugere, fx energifællesskaber og industrifællesskaber, kan forbruge og producere el samtidigt, hvilket kan mindske deres belastning af det kollektive elnet. Partierne ønsker at fremme muligheden for tarifløsninger, der kan belønne lokale sammenslutninger af netbrugere, når de bidrager med sådanne fordele for elnettet.

Lokal kollektiv tarifering er en tarifmetode, der kan tage højde for fællesskabernes samlede træk på det kollektive elnet, når de tariferes. Tarifmetoden har til hensigt at fremme en omkostningseffektiv udnyttelse af elnettet.

Partierne er enige om at forbedre rammerne for lokal kollektiv tarifering ved at tillade geografisk differentiering af sammenslutninger af netbrugere. Dette vil give Energinet og netvirksomhederne mulighed for at kunne udvikle nye tariff typer, der kan tage højde for lokale forhold og løsninger.

Partierne ønsker at fremhæve, at lokal kollektiv tarifiering ikke bør medføre tariffstigninger for øvrige netbrugere. Lokal kollektiv tarifiering indebærer ikke en ændring i elafgiften.

Tarifmetoderne udarbejdes af Energinet og netvirksomhederne og godkendes af Forsyningstilsynet.

Mulighed for etablering af en dansk brintinfrastruktur

Aftalepartierne er enige om, at der skal skabes de nødvendige rammer for, at det i Danmark er muligt at etablere en brintinfrastruktur til transport af brint i rør og til lagring i undergrunden. Partierne noterer sig, at en brintinfrastruktur kan gøre det lettere for danske og internationale virksomheder at producere og anvende PtX lokalt, regionalt og nationalt samt eventuelt eksportere brint til udlandet, hvis der viser sig et marked for det. Aftalepartierne er enige om, at brintinfrastruktur til vores nabolande, herunder Tyskland, kan understøtte Danmarks muligheder for at bidrage til dekarbonisering på europæisk plan.

Partierne er enige om, at det er en vigtig prioritering, at de to gasinfrastrukturselskaber, Energinet og Evida, gives mulighed for at eje og drive brintinfrastruktur, samt at der indledes dialog med Tyskland og andre af Danmarks nabolande om eventuel etablering af brintinfrastruktur. Genanvendelse af dele af det landsdækkende gassystem i Danmark vil kunne understøtte og reducere omkostningerne til etablering af en dedikeret brintinfrastruktur. Partierne noterer sig endvidere, at regeringen senere i 2022 vil fremlægge et energi- og forsyningsudspil med et oplæg til regulering af dansk brintinfrastruktur, herunder ifm. ejerskab, finansiering, drift mv.

Partierne noterer sig, at det med CCS-aftalen er aftalt, at første skridt i opbygningen af en omkostningseffektiv infrastruktur til transport og mellemlagring af CO₂ er at få undersøgt behovet og omkostningerne for etableringen af en sådan infrastruktur i de forskellige geografiske klynger. Aftalepartierne aftalte at nedsætte klyngesamarbejder i København, Aalborg, Aarhus, Esbjerg, Fredericia, Odense, samt evt. andre større danske byer, som hver får til opgave at undersøge muligheder, behov og omkostninger for etableringen af en sådan infrastruktur. Aftalepartierne aftalte endvidere, at etablering og drift af rørinfrastruktur skal drøftes i de relevante klyngesamarbejder i 2022. I tillæg til den indgående CCS-aftale beslutter aftalepartierne, at anvendelse af CO₂ til PtX-produktion inddrages i klyngesamarbejdernes drøftelser.

Nedsættelse af en PtX-taskforce til understøttelse af et dansk brintmarked og -infrastruktur

Med PtX-strategien tages de første, væsentlige skridt til etablering af rammevilkår, som kan fremme udviklingen af et PtX-marked i Danmark. Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at udvikle regulering af markedet for brint i Danmark og EU, samt bidrage til at hjælpe aktørerne med forskellige udfordringer, herunder ifm. placering af PtX-anlæg fx ift. el- og fjernvarmenet og kompliceret myndighedsbehandling. Det er desuden væsentligt at udviklingen i branchen følges tæt, da området er i hastig udvikling.

Derfor er aftalepartierne enige om at nedsætte en PtX-taskforce i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Taskforcen skal bidrage til koordination på tværs af statslige myndigheder og sikre løbende dialog med bl.a. PtX-sektoren og kommunerne. Taskforcen, har til formål at identificere og håndtere regulerings- og lovgivningsmæssige barrierer for opbygningen af en ny dansk forsyningssektor for PtX samt at styrke rammevilkårene inden for produktion, transport og anvendelse af brint og PtX-produkter i Danmark. Det er endvidere taskforcens formål at sikre ensartede regler for dokumentation af grøn brint samt at udvikle redskaber, der fremmer samfundsøkonomisk hensigtsmæssig placering af PtX-anlæg og eventuel

udnyttelse af overskudsvarme. Som en del af taskforcen nedsættes et PtX-sekretariat, der vil agere som kontaktpunkt og bistå projektudviklere og myndigheder med vejledning om godkendelsesprocedurer mv.

Omkostningerne ved PtX-taskforcen udgør samlet 57 mio. kr. for perioden 2022 til 2026, hvilket finansieres gennem en delvis omprioritering af Erhvervspuljen i samme periode. Partierne noterer sig, at der ikke har været fuldt afløb fra Erhvervspuljen i 2020 og 2021.

Aftalens karakter

Aftalen har karakter af en stemmeaftale, idet partierne forpligter sig til at stemme for de lovforslag og bevillingsmæssige hjemler, der udmønter aftalens indhold. Aftaleparterne står derfor frit, når den nødvendige lovgivning er vedtaget.

Aftalekredsen vil løbende inddrages og orienteres om aftalens konkrete udmøntning og implementering.